

Taalspel creëert muziek

voor het brein

Vooraf voor jonge kinderen die thuis onvoldoende taalinput krijgen, kan een speelomgeving die rijk is aan taal positief werken. Het Noplica taalspeelhuis is ontwikkeld om met behulp van drie verschillende spelen de taalverwerving spelenderwijs te stimuleren.

Paula Fikkert

Foto's: Paula Fikkert

Er zijn veel kinderen met een taalachterstand, in elk geval in de schooltaal¹. Veelal is er bij kinderen met een vve-indicatie extra aandacht voor taal op een kinderdagverblijf, maar dit sorteert lang niet altijd voldoende effect. Een speelse manier van het aanleren van taal kan uitkomst bieden. Het taalspeelhuis is bedoeld voor kinderen van twee tot zes jaar met onvoldoende kennis van het Nederlands. Het huis heeft drie kamers met in elk een stimulerend taalspel. De effecten van het speelhuisje zijn nog niet wetenschappelijk onderzocht, maar de uitgangspunten ervoor zijn wel gebaseerd op wetenschappelijke inzichten. De belangrijkste aspecten zijn spelen, taal leren, bewegen, muziek.

Spelen

Spelen is essentieel voor de ontwikkeling van kinderen. Toch kleeft aan

spelen op school een negatieve connotatie, het zou een onderbreking van het leren zijn. Wat men vaak vergeet, is dat juist de taalontwikkeling sterk gestimuleerd kan worden door te spelen, vooral als dat samen met leeftijdsgenootjes gebeurt². Een goede taalontwikkeling is op zijn beurt weer essentieel voor sociale cognitie en voor later schoolsucces. Omdat kinderen vrijwillig spelen zorgt dat ervoor dat ze met veel aandacht, motivatie en plezier spelen én leren.

Taal leren

Uit diverse studies weten we dat de taalvaardigheid van een kind sterk correleert met het aanleren van taal. In het speelhuis horen kinderen veel taal, soms in liedjes, soms met sym-

bolen en soms in fantasie-interacties. Het spel bevat ongeveer 2000 unieke woorden, liedjes en eenvoudige conversaties. Kinderen blijken tijdens speelactiviteiten vaak complexere grammaticale constructies te gebruiken dan in een andere context. De hoeveelheid interactie tussen leeftijdsgenootjes tijdens spelsituaties correleert bovendien met hun taalbegrip en taalproductie³.

Bewegen

Er is steeds meer onderzoek dat laat zien dat fysieke activiteit niet alleen het brein stimuleert, maar ook het leren van taal gunstig beïnvloedt. Het lijkt de cognitieve capaciteit van kinderen te vergroten, waardoor kinderen woorden beter leren en onthou-

Het energieniveau wordt aangegeven door middel van lichtjes

den. Alles wijst er dus op dat bewegen⁴ en buitenspelen belangrijk is voor de ontwikkeling van kinderen, inclusief de taalontwikkeling. Het taal-speelhuisje staat buiten en alle spelen zijn erop gericht dat kinderen veel bewegen.

'Muziek, liedjes en fysieke activiteit stimuleren op jonge leeftijd het leren van taal'

Muziek

Ook over de rol van muziek en liedjes is recentelijk veel gepubliceerd. Muziek stimuleert de ontwikkeling van het brein en zet aan tot beweging. Bovendien is taal op muziek leuk om naar te luisteren. Vooral het luisteren naar en het zingen van liedjes is goed voor taalontwikkeling. Zo leer je de klanken en het ritme van taal, die nodig zijn om woorden te vinden in de continue spraakstroom. Dit laatste is weer een noodzakelijke voorwaarde voor het leren van nieuwe woorden.⁵ Daarom zit er letterlijk en figuurlijk veel muziek in het taalspelhuis.

De taalspelen

Het speelhuis bevat drie spelen. In het energiecentrum horen kinderen liedjes door met handfietsen energie te produceren. Het energieniveau dat ze halen, wordt aangegeven door middel van lichtjes en elke fiets voegt daar een instrument aan toe. Bij dit spel maken we gebruik van het inzicht dat muziek, liedjes en fysieke activiteit het leren van taal stimuleren. Dit spel is al geschikt voor de jongste kinderen.

De *dansvloer* is een woordleerspel. Kinderen zien twee plaatjes, waarvan er een benoemd wordt. Als ze op tijd de daarbij oplichtende tegel aanraken, horen ze een stimulans en verschijnen

er nieuwe plaatjes en komt het volgende woord. Wanneer ze tien woorden in een betekenisveld goed hebben, komt er een liedje met deze tien woorden. Het spel dankt zijn naam aan het feit dat kinderen dan meestal spontaan gaan dansen.

Op pad met oma

Tijdens het derde spel neemt oma de kinderen mee naar allerlei plekken, bijvoorbeeld het strand of de dierentuin. Onderweg stelt oma de kinderen gesloten vragen, bijvoorbeeld: 'Waar is het zandkasteel met de drietorens?' Kinderen kunnen met behulp van een draaiwiel de vraag beantwoorden door de kant met het juiste plaatje kiezen. Af en toe vraagt oma de kinderen iets na te zeggen, bijvoorbeeld: 'Ik wil graag twee ijsjes'. Die spraak wordt opgenomen, teruggespeeld en nog een keer herhaald zodat de kinderen hun eigen uitspraak met die van oma kunnen vergelijken.

Dit spel oefent eenvoudige conversaties, waarbij kinderen af en toe de wending van het verhaal kunnen beïnvloeden. Natuurlijk is geen input zo goed als die in echte sociale interactie, maar het spel is een mooie en uitdagende aanvulling.

Taalspel voor het brein

Met deze drie spelen leren kinderen de ritmes en klanken van de taal, wordt hun woordenschat uitgebreid en oefenen ze eenvoudige zinnen en conversaties. Kortom, door kinderen te laten spelen met taal, creëren ze als het ware muziek voor het brein. Taalspel als breinmuziek!⁶•

auteursinformatie

Prof. Paula Fikkert (p.fikkert@let.ru.nl) onderzoekt taalverwerving bij kinderen aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Veel onderzoek vindt plaats in het Baby and Child Research Center (babyandchild.nl). Het taalspelhuis is een ontwerp van de stichting Child Tuiton en staat in Nijmegen op de Bloembergschool en op het kinderdagverblijf Pino (KION).

